

במה בהמה פרק חמישי שבת

נג.

עין משפט נר מצוה

כא א ב מ"י פ"כ מהל'
שבת ה"י סמל לאון
סה ע"ש ע"ש א"ח פ"י שם
סעף י:
כב ג מ"י שם ה"י ג'
טו"ש שם ע"ש ט'
בג ד מ"י שם טו"ש שם
סעף ט:
כד ה מ"י שם טו"ש שם
סעף י:
כה ו מ"י שם טו"ש שם
סעף י:
כו ז שם סעף י:

לעני רש"י

פ"יט"ל. סמלון
(התמה - חזק).
פ"יט"ל. רמתה-גב.
אישק"ל. וזג
[פ"יט"ל]. וזג
סמלון [ב"ש]. עבל
[לשון הפתרון].

מוסף רש"י

י"ר. יפה אמרת [קמון]
[ג]. שפיר קאמרת [פסחים]
נג. חזקין ע"ה. אריון. לזון
נג. חזקין ע"ה. אריון. לזון
לפי קרי ליה לזמנא דריון
ד"ק"ל הלכה כשמואל דנימא
י"י הכי דנימא דמלכותא דינא
[מנחות ע"ה] או על שם
אריון מלך אלכר [בראשית
ד]. להלכתא כתיב דנימא
[חזקין ע"ה]. ומטיילת עמר
בהצור. לילכת מלכותא העין
[קמון ע"ה].

רב נסים גאון

ראיתי פירושה הרבה מן
החכמים, מחזק נקובה
שנמרה מלאכה אם ניטל
עוקבה, טהורה, עוקבה
התנובא פלה טהורא פי
המחזק, או הריירה הוא מקום
הנקב, כבר אין לה תקנה
ריצאה מותרת כלי ונתיאשו
הבעלים ממנה. ולפיכך
שינוי בה טהורה כי מעת
שניטל עוקבה או חריירה
אדם ודוקא לבין הגוראות
ונתיאשו ממנה מלעשותה
כלי וטהורה היא. ואם היה
מותר לקובה ויש לה לה
עוקב וכבר שיפה אותה
ומיקרה ואע"פ שערין לא
נקבה מפני שהיא ראויה
ליטול בה את הקוקין הרי היא
טהורה כלי וטמאה כמו
הנקובה, לפי שהנקובה
ראויה להפירה והיא ראויה
להוציא בה את הקוקין. וזו
זו שיון בהורות טומאה כמו
שאמרו לענין לענין טומאה
דא דא אתחיה וכו'. ודכופה
זכר אמרו בתוספתא [ב"ב]
זכרים [ב"ב]. ואם מתחילה
עשאו לכן אפילו מחזק
מין טמא. ובגמרא אמר
[פ"ט ב"ב פ"ג ב"ב] או היא
בגמרא כל שניטלו אוניה,
ואמרו בתוספתא [ב"ב]
זכרים [ב"ב]. ואם מתחילה
עשאה בלא אוניה נידונית
כחיות. ואשר אמרו בין
נקובה ובין שאינה נקובה
מותר לטטלה בשבת, ולא
אמרו נקובה אלא לענין
טומאה בלבד הוא הדין
אבי איליא דרבה בגלמיה,
והוא ברזל חתוך שראייה
להעשות מחזק, והואיל ויש
לומר שאם ירצה בעלה
לעשותה ליל יכל הוא
לעשות כמו שאמרו וימנין
דמיילך עלה ומשוי לה
כלי מותר לטטלה בשבת
ונחשוב אותה לענין טלטול
כמו הכלים והיא כמו מחזק
נקובה לענין שבת, אבל
לענין טומאה לא הרי היא
בחזקת טהורה עד שיימרו
מלאכה ותהיה כלי, כמו
שאמרו בתוספתא בסוף
בבא קמא בדלים גולמי כלי
מחכות הרי הן כלל הכלים
אלא שהן טהורין.

והוא שקשורה לו מע"ש. רש"י פי' לקמן ט' דקשורה מע"ש הוי
מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאו"ה ועוד יש
לפרש דבאינה קשורה מע"ש מייחזק כמתכוין להולאת המרדעת וה"ר
פור"ט פירש דמייחזק כאלו מתכוין להולאת המרדעת חרוק"ב:
א"ר"מא שאינה קשורה לו כ"כ

פשיטא. ולא דעני
למפך דמירשא שמעיין לה דקמיה
בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה
לא דדרך משניות כן צ"כמסת ע"י
(דף לה:). אלו דברים אסורין באיליה
כבשים שדרן לת"ל לתוכן יין כו'
ובספ"א (ס"ס דף ע"ט:) קמיה ואלו
מומרים באיליה כו' וכבשים שאין
דרן לת"ל כו' וצפרק אלו טרפות
(מולין דף ע"ד.) קמיה אלו כשרות
אע"ג דאיכא מיינויה דשמעי' מירשא ט'
וה"מ ופשוט' מירשא ט' דקשורה
מערב שבת איירי מדליטריך למימני
בזמן שהיא קשורה ט' דלנלו הכי הוה
ידעי' דאיירי דקשורה דלי באינה
קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה
והאי לאמרי דקאמרי הכא אילימא
כו' אלא דלי בזמן שקשורה מע"ש
קאמרי וי"ל דמירשא לא תפשוט
לדרכה ה"ל דלכתי תנא בזמן שהיא
קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת
דלי לא תנא ליה ה"ל דוקא בקשורה
לו מע"ש אבל בקשורה בשבת לא
קמיה לכי דייק מסיפא:

מהו ליתן המרדעת ע"ג חמור
בשבת. והוא דליתן למשום
דאין כלי ניטל אלא לדבר הניטל ט'
דזהמה חשיבא כדבר הניטל כיון
דיכול למושכה ולהוליכה בכל מקום'
ורב אסי בר נתן דעני אס אסור און
לפרש משום דמייחזק כרובה להולין
הזהמה למקום חרוק"ב ד"כ"ה הכי דייק
דמאן דשרי טרסקל כ"ש מרדעת. ו'
ואין דעני נמי דעני למיכר כחצר
אטו כה"ר דלאמר גבי אשה צ"כ צמה
אשה (לקמן דף ע"ד:) דגבי צמה לא
גזרו דתניא כסומן גבי זוג ומטיילת
עמו כחצר אלא כראה לר"י דטעמא
משום טרמא דשבת ואע"ג דשריא
קרוץ צ"כ דנימא (דף ע"ד.) התם
יש לה צ"כ צ"כ ויתר א"ל שרי אלא
צ"כ צ"כ צ"כ צ"כ צ"כ צ"כ צ"כ צ"כ

אובך שע"ג החמור. ור"מ וימיר האובך
וינער ויפול כדלמא צ"כ ט' כל כתי
גבי הימה צממו טעונה טבל כו' וי"ל
דהתם מיימי ששקן שמוכל הבהמה
להתקלקל אבל ממתת האובך לא תוכל
הבהמה להתקלקל לכן לא המירו:
תולין טרסקל. ור"מ ותאמר משום
דמשמעת צ"כ ט' כי הכי דאסור
להניח נר על גבי דקל צ"כ ט' משום דמשמעת
במחזקי וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל
הכל אינו מנענע הבהמה צ"כ ור'
הכל צ"כ נמן דעני למיכר ט' אפסקי משום
דילמא אפי' להשתמש צ"כ ט' (מ"י):
אריון. שם מלך כדכתיב אריון
מלך אלכר (בראשית יד)

וקט"י טפי משאר מלכים לפי שמוצאו
זו לשון כרי. דשמעי' דקא
מפיים בה כו'. אע"ג דקיי"ל ט' כר'
באיסורי היינו לגבי שמואל לחמיה
אבל הכא ר' יוחנן דקיי"ל כו"מ
לגבי רב קאי כשמואל וצ"כ דאובך
נמי קיימא כשמואל למאי דמשני כון'
לחממה כון' לנננה ו' ומתני' דאין סקין ומפרכסין לבהמה דמיימי
לקמן נמי פליגא אדרב דפירש צקונטרס: **מאי** לאו בגדוריים
ומשום הענינו. ור"מ ומאי קושיא דילמא הכא מיימי צטרסקל
שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' חלצה אסור ומיכר דייק ט'
מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכלהו נמי צרה"ר איירי
אלא נקט רה"ר ט'
דחצר מותר בכל ענין:

גב' מנסיסין נמי דיקא. לקמן צהאי פירקא: אף צאוקף. דליהו נמי
מנהי לחממה: ובלבד שלא יקשור לו מפריון. פייטר"ל דמייחזק כמו
שורה להטעינו משוי: רצועה טחה וכו'. פוסל"א שנותנים שם שלא
מדר האובך והמשוי על צו"הר כשהיא יורדת לעמק והמסך שלא
מדר על וצנה כשהיא עולה על
ההרים: מהו ליתן מרדעת. ולא
ללכת לרה"ר אלא כחצר ומפני האינה:
ה"ג אמר ליה מותר א"ל וכו' מה בין
זה לאובך אישטיק איטיביה כו'.
כצבור הא דאישטיק משום דלא
אשגח ציה דסכר אובך נמי שרי
ואומיביה מצרייתא דאסור לניטלה
השתא לטול אמרת לא להניח
מיבעיא דמיו כאלו ריך להטעינה
משוי: כרביה. רב: טרסקל סל
מלא שעורים מולין לה צו"הר ופייה
נתון לתוכו ואוכלת ותענוג צעלמא
הוא שלא מטרדה לשום צו"הר לארץ:
צ"כ. של אינה: מרדעת מופר.
דעצרא היא הלך אורחה צהכי ולא
משוי הוא: לשמעא דרב. דשרי
צטרסקל: אבא. ט' חצרי כמו אבך
אלא למלכא (בראשית כ"ג:) שמואל
קרי אריון על שם שהיה צקי דניין
ושופט כמלך השופט על הארץ. לשון
ריכא ט' מלך (צ"כ דף ע"ד.) והא רב
נמי אמרה. דיון דשרי צטרסקל
כ"ש מרדעת: מאי שנה מאובך.
שאסור לטול וכו"ש להניחו: דניפל
ממילא. דקדמינו מוליכו ומיאלו לאמר
והוא נופל ממאלי: כון' לחממה.

מרדעת ריך לחממה ומותר משום
צער דנינה אבל ניטלת אובך אינו
אלא שילטן שנתחממה ע"י משאו
שנשאה מבעוד יום ואי לא שקיל
ליה לא איכפת לן שהרי הוא יצטון
מאליו דלאמרי אינשי וכו': צונז
שועל שמוין לו בין עיניו שלא ישלשו
זו עין: והורוים: לניו: צנים שלו.
שמוין לו צממו לקבל וזו ולדוק
מנין ראייתו שאינו תכשיט לו:
צנים שצדידיהן. לקבל חלז הנוסף.
אי נמי שלא ישרטו דדיין על הקוים
שהיו דדיין גסין: צחוסו שצפיה.
שחוסמין אותה שלא מרעה שצדות
אחרים וכשמנגיעין למקום מרעיהם
נוטלין אותה הימנה: כסנדל שצרגליה
שעושין לה סנדל של ממתת שלא
זיקוה האצנים: קמיע. כתב לרפואת
חולי: מומחה. שריפא ככר ג'
פעמים: וזה חומר צבחה מצאדם.
קס"ד השתא דאקמיע קאי דלאמריין
לקמן צפרק צמה אשה יולאה (ד'
סא.) והאדם יולא צמיע מומחה.
וכל הני דקמיה לא תלא הנך דלאו
שמירת גופה הוא אלא משאו וסנדל
משום דילמא מישתליף ואתי לאתוי:
אגד שעל גבי המכה. ליכא למימר
אתי לאתוי: קשישין שעל השבר.
צהמה שנצבר צה עכ"ס עושין לה דפיין
מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן
מעמידין העכ"ס שלא יגוד אנה ואנה
עד שמתחבר: וצנלא חמודולנס
צה. שילתה מנצחה: ופוקלין לה
לא אבל כשאינו פקוק אפי' צחצר
מקשקש ומוליד קול לכן פוקק צחצר
או צמויין שלא יקשקש העיניו שצמחה: עיניו
צטרק"ל: ומטיילת. צאוהו וזו צחצר אבל לא תלא צו לרה"ר כדמפרש
לקמן צפרקין (דף ע"ד.) דמייחזק כמאן דאין להניגא: מאי לאו.
כשייחזק גדולים קאמר דלארין ארין ואין להם צער לשום ולאכול
מע"ג הקרקע ותולה להן טרסקל לתענוג וקשיא לשמואל: קעניס.
ארכוזותיהן גבוהין וצו"הרן קטן ויש להם צער לשום ע"ג הקרקע ולאכול:

מ"ש. וקיי"ל כו"היה,
ומתיבא מייטעא ליה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בשבת] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קייטל בפייה משום תענוג
הוא. ור' יוחנן דשמואל
אסרו וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא. כה"ר
אסורין לצאת הסיחין
כקרצטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורסו, פי
חגורו. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.

(א) לקמן ד"ה: (ב) [מספ'
פ"ה] (ג) [גיר' הערוך]
קצטל וכו' אלא כה"ר [ב"ב]
(ד) [בכ"מ]: (ה) [ש"י].
(ו) [מולין ע"ה] (ז) [מספ'
פ"ה] (ח) [לשון של זכרית]
שחלין לטום משום טי ערוך].
(ט) [לעיל א"ה] (ט) [גיר'
הערוך בערך קט ובקשישין].
(י) [למן ס"ה] (י) ע"י ברש"י
מולין ע"ה: (י) [ובמולין ע"ה]:
פשי"י על שם אריון מלך
אלכר כמיש' חוס' כון'
ובמחמת ל' פ"ש"י נמו גור
ארי יהודה ולהכי קרי לשמואל
אריון דקיי"ל להלכתא כשמואל
דנימא דעבד וקשישין לו. לא פ"ש"י
כלום] ומ"כ טעם אמר דאריון
מלך הינו דלהכי כותיב
דנימא כמו דנימא דמלכותא
אלכר טעריקין אלא כר פ"מ
חוק מלענין אסור' לחן ה"ל
כמי' אלא כר' (ט) [נ"ד: ד"ה
דלמאן] (ט) [מולין ע"ה].
וע"ש כחוס' ד"ה יקב וחס'
נ"ד. ד"ה אלו כשרות כולה
דריב' וק"ש"י (ט) [נעיל ע"ה].
(ט) [ל' טחא ד' קנ"ה].
(ט) [ל' צ"כ ע"ה]. שבת מתנן.
(ט) [ל' אפ"ה] (ק) [בבביות
ע"ה].

מוסף תוספות

דא. ר"ל ג"ל מאתמול שיהא
צריכה לכן שיהא לה
למלכו. רש"י לקמן ט':
ג. או לחיננא. הנהא שרי.
ג. כדתנן. מוס' ה"ה"ש.
ד. ואין אסורין אסור
הנאה. מוס' ה"ה"ש.
ה. כדתנן יין. מוס' ה"ה"ש.
ו. והך סיפא מרישא
שמעיין ליה. מוס' ה"ה"ש.
ז. נמי. מוס' ה"ה"ש.
ח. גופא. טע"ס. ט. וליני
חמור יוצא במרדעת וכו'
לא. מוס' ה"ה"ש. י. כדתנן
ונשמעין בשרי. מוס'
ה"ה"ש. י"א. כדפרשית
לעיל גבי ל' תנא בר
לרשות הרבים (ע"י מוס'
והא שקשורה). מוס' ה"ה"ש.
י"ב. אלא רמיא לא שרי
היא טעמא אלא
כשמוכח לרשות הרבים.
מוס' ה"ה"ש. י"ג. דכל
שאסרו חכמים לצאת בו
לרשות הרבים אסור
לצאת בו לחצר. מוס'
ה"ה"ש. י"ד. ולא איפיק
איליא דרב. ספקי ה"ה"ש.
י"ה. משנה ותיא
וכו' דקמיה ואלא כה"ר
לרשות הרבים. מוס'
ה"ה"ש. י"ז. למידק. מוס'
ה"ה"ש.

רבינו חננאל

מ"ש. וקיי"ל כו"היה,
ומתיבא מייטעא ליה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בשבת] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קייטל בפייה משום תענוג
הוא. ור' יוחנן דשמואל
אסרו וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא. כה"ר
אסורין לצאת הסיחין
כקרצטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורסו, פי
חגורו. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.